

Innst. 201 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument 3:1 (2012–2013)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjoner som er behandlet av Stortinget

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Riksrevisjonen følger normalt opp forvaltningsrevisjoner tre år etter at sakene er behandlet. Dersom det ikke er gjort nødvendige endringer etter tre år, blir saken fulgt opp igjen året etter.

Dokument 3:1 (2012–2013) omtaler oppfølgingen av 14 forvaltningsrevisjonsrapporter. Riksrevisjonen har avsluttet 12 av sakene. Følgende to saker skal følges opp videre:

- Dokument nr. 3:6 (2006–2007) Riksrevisjonens undersøkelse av Arbeids- og velferdsetatens forvaltning av bilstønadssystemet
- Dokument nr. 3:9 (2007–2008) Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetsutøvelse for reduksjon av NO_x-utslipp.

Dokument nr. 3:9 (2006–2007) Riksrevisjonens undersøkelse av Forsvarsdepartementets forvaltningspraksis og sporbarheten i de faglige tilrådingene som gis, er fulgt opp i en egen undersøkelse.

1.2 Avsluttede saker

1.2.1 *Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og areal-disponering i Norge – Dokument nr. 3:11 (2006–2007)*

1.2.1.1 INNLEDNING

Dokument nr. 3:11 (2006–2007) Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering ble sendt til Stortinget 3. juli 2007. Kontroll- og konstitusjonskomiteen ga sin innstilling 20. november 2007, jf. Innst. S. nr. 35 (2007–2008). Riksrevisjonen fulgte opp saken i Dokument 3:1 (2010–2011), jf. Innst. 187 S (2010–2011) og Dokument 3:1 (2011–2012), jf. Innst. 147 S (2011–2012).

1.2.1.2 RIKSREVISJONENS VURDERING

Miljøverndepartementet redegjorde i brev 27. juni 2012 til Riksrevisjonen om måloppnåelse og iverksatte tiltak og status på området.

Riksrevisjonen har merket seg at Miljøverndepartementet har satt i verk en rekke tiltak for bedre måloppnåelse innen forvaltningen av sårbare naturområder, men konstaterer at det fremdeles ikke er dokumentert om disse tiltakene har hatt tilstrekkelig effekt. Riksrevisjonen vil følge opp dette i den årlige revisjonen.

Riksrevisjonen finner det positivt at Miljøverndepartementet i løpet av 2012 skal sette i gang en helhetlig evaluering av erfaringene med plan- og bygningsloven. Det vises her også til at omfanget av innsigelser er betydelig, noe som gir risiko for en mindre effektiv forvaltning.

Riksrevisjonen har for øvrig merket seg at Miljøverndepartementet arbeider med å utvikle og forbedre systemer for å hente inn, analysere og gjøre

informasjon om planstatus, arealstatus og arealutvikling tilgjengelig.

Riksrevisjonen har avsluttet saken.

1.2.2 Riksrevisjonens undersøkelse av effektiviteten i norsk humanitær bistand – Dokument nr. 3:2 (2008–2009)

Dokument nr. 3:2 (2008–2009) Riksrevisjonens undersøkelse av effektiviteten i norsk humanitær bistand ble sendt til Stortinget 6. november 2008. Kontroll- og konstitusjonskomiteen ga sin innstilling 17. februar 2009, jf. Innst. S. nr. 150 (2008–2009). Stortinget behandlet saken 23. mars 2009.

1.2.2.1 RIKSREVISJONENS VURDERING

Utenriksdepartementet gjorde i brev 18. mai 2012 til Riksrevisjonen rede for hvordan departementet har fulgt opp de forholdene som ble påpekt i Riksrevisjonens undersøkelse.

Riksrevisjonen har merket seg at Utenriksdepartementet har lagt fram St.meld. nr. 40 (2008–2009) Norsk humanitær politikk med konkrete handlingspunkter for hvordan norsk humanitær bistand skal forvaltes. Riksrevisjonen ser positivt på tiltakene som er gjennomført for å forbedre måling og evaluering av den humanitære innsatsen. Riksrevisjonen er også positiv til at forvaltningskapasiteten i departementet er økt. Nytt ordningsregelverk for de humanitære midlene og nye retningslinjer og administrative verktøy i tilskuddsforvaltningen vil kunne bidra til at den humanitære bistanden gis effektivt og med god kvalitet. Riksrevisjonen har også merket seg at Utenriksdepartementet følger opp prosjektene tettere, og at departementet har inngått flerårige rammeavtaler med flere humanitære organisasjoner. Rammeavtalene er et godt virkemiddel for å sikre mer forutsigbarhet i bistandsforvaltningen.

Riksrevisjonen registrerer imidlertid at det fortsatt er utfordrende å involvere lokale aktører i den humanitære bistanden. Økt involvering er viktig for å sikre en effektiv respons på kriser og vil også kunne bidra til å styrke u-landenes egen evne til å håndtere kriser i framtiden. Riksrevisjonen vil følge utviklingen på dette området.

Riksrevisjonen har avsluttet saken.

1.2.3 Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes innsats mot økonomisk kriminalitet – Dokument nr. 3:3 (2008–2009)

Dokument nr. 3:3 (2008–2009) Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes innsats mot økonomisk kriminalitet ble sendt til Stortinget 4. november 2008. Kontroll- og konstitusjonskomiteen ga sin innstilling 17. februar 2009, jf. Innst. S. nr. 151 (2008–

2009). Saken ble behandlet av Stortinget 23. mars 2009.

1.2.3.1 RIKSREVISJONENS VURDERING

Finansdepartementet, Arbeidsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet gjorde i brev 21. mai, 15. mai og 4. juni 2012 til Riksrevisjonen rede for status og iverksatte tiltak relatert til de forholdene som ble tatt opp i Innst. S. nr. 151 (2008–2009).

Riksrevisjonen registrerer at det er satt i verk en rekke tiltak for å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet i perioden etter at undersøkelsen ble avsluttet. De tre departementene melder også om forbedret resultatoppnåelse på området.

Etter Riksrevisjonens oppfatning er dette positivt, men den oppfølgende undersøkelsen viser at det fortsatt er utfordringer knyttet til innsatsen mot økonomisk kriminalitet. Dette gjelder særlig innenfor politi- og påtalemyndighetens område. Riksrevisjonen vil gjennom den årlige revisjonen følge utviklingen på politi- og påtalemyndighetens område og vurdere om det er behov for en ny større undersøkelse.

Riksrevisjonen har avsluttet saken.

1.2.4 Riksrevisjonens undersøkelse av Innovasjon Norge som statlig næringsutviklingsaktør – Dokument nr. 3:4 (2008–2009)

Dokument nr. 3:4 (2008–2009) Riksrevisjonens undersøkelse av Innovasjon Norge som statlig næringsutviklingsaktør ble sendt Stortinget 25. november 2008. Kontroll- og konstitusjonskomiteen leverte sin innstilling 17. februar 2009, jf. Innst. S. nr. 152 (2008–2009). Saken ble behandlet i Stortinget 23. mars 2009.

1.2.4.1 RIKSREVISJONENS VURDERINGER

Nærings- og handelsdepartementet har i brev 16. mars 2012 til Riksrevisjonen redegjort for hvilke tiltak som er iverksatt for å følge opp kontroll- og konstitusjonskomiteens merknader, og for effekten av disse tiltakene.

Riksrevisjonen har merket seg at Nærings- og handelsdepartementet har satt i gang en rekke tiltak med sikte på å forbedre måloppnåelsen til Innovasjon Norge. Virkemiddelporteføljen er forenklet, og departementenes styring av selskapet har blitt mer koordinert. Riksrevisjonen ser positivt på dette og forutsetter at iverksatte og planlagte tiltak følges opp.

Riksrevisjonen merker seg at Innovasjon Norges rapportering til eiere og oppdragsgivere er endret, og at departementet mener endringen vil bidra til å synliggjøre hva som oppnås av innovasjon og hvilken effekt de enkelte virkemidlene har. Departementet

mener at endringen vil legge til rette for bedre rapportering om måloppnåelse for Innovasjon Norge, men konstaterer at det ikke er mulig å måle om det har vært en forbedring i innovasjonsgrad siden undersøkelsen fra 2008.

Riksrevisjonen merker seg at det har skjedd en omlegging i Innovasjon Norges arbeidsmåte, som ifølge selskapet blant annet har gjort arbeidet med finansieringstjenester mer utadrettet i 2012 enn i 2008. Riksrevisjonen registrerer samtidig at de ansatte ved distriktskontorene i Innovasjon Norge fortsatt bruker størstedelen av tiden på finansieringstjenester – framfor rådgiving, nettverk og profilering, som er mer utadrettede tjenester. Riksrevisjonen understreker at den utadrettede virksomheten er viktig for å skape gode prosjekter og nettverk for næringsutvikling.

Oppfølgingsundersøkelsen våren 2012 tyder på at Innovasjon Norges utekontorer nå utfører tjenester som tilfredsstiller små og mellomstore bedrifter bedre enn i 2008. Samtidig viser oppfølgingsundersøkelsen at kontakthyppegigheten mellom distriktskontorene og utekontorene til Innovasjon Norge er den samme som i 2008. Riksrevisjonen registrerer også at det i evalueringen av Innovasjon Norges uteaktiviteter i 2011 konkluderes med at samarbeidet mellom distriktskontorene og utekontorene har et forbedringspotensial.

Riksrevisjonen er positiv til at departementet vil fastsette egne mål for selskapets internasjonaliseringsarbeid og følge opp disse i samarbeid med øvrige eiere og i dialog med øvrige oppdragsgivere. Etter Riksrevisjonens vurdering er det fortsatt behov for konkrete tiltak som kan bedre integrasjonen mellom utekontorene og resten av Innovasjon Norge.

Riksrevisjonen har avsluttet saken.

1.2.5 Riksrevisjonens undersøkelse av spesialisthelsetjenestens tilbud til voksne med psykiske problemer – Dokument nr. 3:5 (2008–2009)

Dokument nr. 3:5 (2008–2009) Riksrevisjonens undersøkelse av spesialisthelsetjenestens tilbud til voksne med psykiske problemer ble sendt Stortinget 25. november 2008. Kontroll- og konstitusjonskomiteen ga sin innstilling 31. mars 2009, jf. Innst. S. nr. 189 (2008–2009). Stortinget behandlet saken 28. mai 2009.

1.2.5.1 RIKSREVISJONENS VURDERING

Helse- og omsorgsdepartementet har i brev 8. mars 2012 til Riksrevisjonen redegjort for hvilke tiltak som er satt i verk for å følge opp kontroll- og konstitusjonskomiteens merknader.

Riksrevisjonen har merket seg at departementet har pålagt helseforetakene å øke ressursandelen brukt

på distriktspsykiatriske sentre (DPS) sammenlignet med de sentrale sykehusavdelingene. Offentlig statistikk fra Statistisk sentralbyrå og Helsedirektoratet viser også at det har skjedd en vridning av ressurser fra bruk av sykehussenger til mer bruk av DPS i psykisk helsevern for voksne. Utviklingen er i tråd med Opptrappingsplanen for psykisk helse som la opp til en endring med desentralisering og personellmessig opprustning av psykisk helsearbeid i kommunene.

Etter Riksrevisjonens vurdering er det tatt positive initiativ for å styrke fastlegenes deltakelse i og kunnskap om psykisk helsevern og psykisk helsearbeid i kommunene. Helsedirektoratet har gjennom en bredt sammensatt arbeidsgruppe og referansegruppe drøftet allmennlegetjenesten i relasjon til psykisk helsearbeid i kommunene og spesialisthelsetjenesten. Helsedirektoratet la på bakgrunn av arbeidet fram en rapport med tiltak for å forbedre allmennlegenes arbeid med psykisk helse. Rapporten tok blant annet for seg hvordan bruker- og pårørendeerfaringer kan være et tema i allmennlegers videre- og etterutdanning og tiltak for å høyne kvaliteten på fastlegenes henvisningspraksis generelt.

Riksrevisjonen har merket seg at Helsedirektoratet i samarbeid med ulike fagmiljøer har utviklet prioriteringsveiledere for psykisk helse for voksne, som et ledd i arbeidet for å få til en mer ensartet prioritering innen spesialisthelsetjenesten. Prioriteringsveiledere skal være en støtte i beslutningene til de som vurderer henvisninger til spesialisthelsetjenesten. I arbeidet med å iverksette veilederen er det understreket at henvisninger som er mangelfulle, ikke kan returneres til henvisende instans. Det skal imidlertid gjøres en faglig forsvarlig vurdering, enten ved å innhente supplerende opplysninger eller undersøke pasienten.

Riksrevisjonen har avsluttet saken.

1.2.6 Riksrevisjonens undersøkelse av omstillingen i forsvarssektoren – Dokument nr. 3:6 (2008–2009)

Dokument nr. 3:6 (2008–2009) Riksrevisjonens undersøkelse av omstillingen i forsvarssektoren ble sendt Stortinget 20. januar 2009. Kontroll- og konstitusjonskomiteen gjennomførte 11. mars 2009 en åpen kontrollhøring med forsvarsminister og forsvarssjef som ledd i sin behandling av rapporten. Komiteen ba i brev av 18. mars 2009 Riksrevisjonen om å utvide undersøkelsen av omstillingen i forsvarssektoren til hele 2008 på bakgrunn av at Forsvarssjefens årsrapport for 2008 da forelå. Riksrevisjonens vurdering av Forsvarssjefens årsrapport opp mot funn og vurderinger i Dokument nr. 3:6 (2008–2009) ble sendt Stortinget 2. april 2009. Kontroll- og konstitusjonskomiteen leverte sin innstilling 12. mai

2009, jf. Innst. S. nr. 229 (2008–2009). Saken ble behandlet i Stortinget 28. mai 2009.

1.2.6.1 RIKSREVISJONENS VURDERING

Forsvarsdepartementet har i brev 18. mai 2012 til Riksrevisjonen redegjort for endringer i rapporteringssystemet, og hvordan dette imøtekommer komiteens merknader. Videre har departementet redegjort for status i arbeidet med omorganiseringen av Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO), og i hvilken grad ny organisering bidrar til å styrke Forsvarets operative evne.

Riksrevisjonen merker seg at Forsvarssjefen høsten 2010 innførte et direktiv for operative krav som gir detaljerte føringer for avdelingenes rapportering til Forsvarsstaben, som igjen rapporterer til Forsvarsdepartementet. Videre registrerer Riksrevisjonen at Forsvarsdepartementet sier at dette gir et godt grunnlag for vurdering av den operative evnen som et relevant styringsverktøy overfor etaten.

Riksrevisjonen merker seg at Forsvarsstaben rapporterer at erfaringene med den nye organiseringen av FLO er positive og at det er satt i verk tiltak for å styrke gjennomføringskapasiteten i investeringsvirksomheten. Videre er det iverksatt tiltak for å styrke FLOs evne til logistisk understøttelse, og det pågår et arbeid for å definere Forsvarets framtidige behov for understøttelse fra FLO.

Riksrevisjonen vil følge utviklingen på området gjennom den løpende revisjonen.

Riksrevisjonen har avsluttet saken.

1.2.7 **Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes regulering av markedet for kopilegemidler – Dokument nr. 3:7 (2008–2009)**

Dokument nr. 3:7 (2008–2009) Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes regulering av markedet for kopilegemidler ble sendt Stortinget 12. mars 2009. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen ble avgitt 12. mai 2009, jf. Innst. S. nr. 227 (2008–2009). Stortinget behandlet saken 28. mai 2009.

1.2.7.1 RIKSREVISJONENS VURDERING

Helse- og omsorgsdepartementet har i brev til Riksrevisjonen av 19. april 2012 gjort rede for hvilke tiltak som er satt i verk for å følge opp undersøkelsen.

Riksrevisjonen er enig med Helse- og omsorgsdepartementet i at det ikke er et mål i seg selv at andelen generiske legemidler skal være størst mulig. Det er imidlertid viktig at produsentene av kopilegemidler tilbyr det norske markedet produkter. Dette er en forutsetning for stabil konkurranse mellom originallegemidler og kopilegemidler.

Selv om både patenterte og generiske legemidler prisreguleres, er prisfastsettelsen forskjellig. Maksi-

malprisen på et originallegemiddel i Norge settes som hovedregel lik gjennomsnittet av de tre laveste markedsprisene på legemidlet inn til apotek i et utvalg land (Sverige, Finland, Danmark, Tyskland, Storbritannia, Nederland, Østerrike, Belgia og Irland). Etter Riksrevisjonens vurdering innebærer dette at Norge skal ha relativt lave priser på patenterte legemidler inn til apotek. Forutsetningen er at prisen settes på riktig måte. Når man i prisundersøkelser velger å sammenligne med de samme landene som er grunnlag for prisfastsettelsen, blir disse undersøkelsene etter Riksrevisjonens vurdering primært en kontroll av at retningslinjene følges, og at systemet for apotekenes maksimalavansesatser ikke fører til høyere utsalgspriser enn sammenligningslandene.

Etter Riksrevisjonens vurdering vil det å sammenligne prisnivået mellom land for hele det byttbare segmentet kunne gi et annet bilde av prisnivået enn om man sammenligner prisene på originallegemidler og generika hver for seg. Riksrevisjonen mener at forskjellene i regulering av pris og avanse mellom originallegemidler og generika tilsier at man bør følge både avansen og grossistenes innkjøpspris for slike produkter spesielt. Tallene fra Legemiddelverket viser at den samlede avansen for grossist- og apoteknæringen er høyere for generiske legemidler på trinnprislisten enn for tilsvarende originallegemidler i perioden 2008–2010. I 2010 var avansen per solgte pakning 98 kroner for kopilegemidler og 82 kroner for originallegemidler. Riksrevisjonen har merket seg at departementet vil vurdere om det er behov for endringer i strukturen for pris- og avanse-regulering for legemidler i Norge, og om dagens prisnivå på byttbare legemidler er riktig med hensyn til å oppfylle målet om lavest mulig priser.

Riksrevisjonen har også merket seg at saksbehandlingstidene i Legemiddelverket for markedsføringstillatelser nå hovedsakelig er innenfor tidsfristene i forskriften.

Riksrevisjonen har avsluttet saken.

1.2.8 **Riksrevisjonens undersøkelse av tilskudd til idrettsanlegg – Dokument nr. 3:8 (2008–2009)**

Dokument nr. 3:8 (2008–2009) Riksrevisjonens undersøkelse av tilskudd til idrettsanlegg ble sendt til Stortinget 28. april 2009. Kontroll- og konstitusjonskomiteen avga sin innstilling 9. juni 2009, jf. Innst. S. nr. 314 (2008–2009). Saken ble behandlet i Stortinget 18. juni 2009.

1.2.8.1 RIKSREVISJONENS VURDERING

Kulturdepartementet har i brev 15. mai 2012 til Riksrevisjonen redegjort for status og iverksatte til-

tak i forbindelse med forholdene som er tatt opp i Innst. S. nr. 314 (2008–2009).

Riksrevisjonen merker seg at fordelingen av anlegg mellom fylker og kommuner fortsatt varierer betydelig og at dette kan påvirkes av kriteriene for fordeling av spillemidler mellom fylkene. Riksrevisjonen registrerer i den sammenheng at departementet i Meld. St. 26 (2011–2012) vil forenkle noe, men at de overordnede kriteriene opprettholdes.

Riksrevisjonen merker seg også at departementet er opptatt av utviklingen når det gjelder svømmehaller, og at utbyggingen av idrettsanlegg skal skje på bakgrunn av reelle behov og særlig med tanke på barn og unge. Tilskuddssatsene til svømmehaller har økt, og det er positivt at det de senere år både er rehabilitert og åpnet flere nye svømmehaller.

Riksrevisjonen har avsluttet saken.

1.2.9 Riksrevisjonens undersøkelse av adgang til samfunnslivet for personer med funksjonsnedsettelser – Dokument nr. 3:10 (2008–2009)

Dokument nr. 3:10 (2008–2009) Riksrevisjonens undersøkelse av adgang til samfunnslivet for personer med funksjonsnedsettelser ble sendt Stortinget 7. mai 2009. Innstillingen fra kontroll- og konstitusjonskomiteen ble gitt 1. desember 2009, jf. Innst. 68 S (2009–2010). Stortinget behandlet saken 7. desember 2009.

1.2.9.1 RIKSREVISJONENS VURDERING

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har i brev 18. mai 2012 til Riksrevisjonen redegjort for hvilke tiltak som er satt i verk for å følge opp komiteens merknader og hvilke resultater som er oppnådd når det gjelder økt tilgjengelighet til bygg, kollektivtransport og uteområder for personer med nedsatt funksjonsevne.

Etter Riksrevisjonens vurdering er det ikke dokumentert at resultatene på området er vesentlig bedret siden Riksrevisjonen avsluttet sin undersøkelse i 2009. Mangelen på indikatorer for universell utforming gjør at det i liten grad er grunnlag for å vurdere måloppnåelse og utvikling over tid for tilgjengeligheten til offentlige bygg, kollektivtransport og uteområder. Riksrevisjonen forstår at det er et krevende arbeid å utvikle et statistisk grunnlag for å belyse måloppnåelsen på dette området. Riksrevisjonen mener det er viktig at et nasjonalt indikatorsystem kommer på plass for å øke kunnskapen om tilstanden på området. Departementet bør sørge for at dette arbeidet får nødvendig prioritet, og at det blir satt mål for når et slikt system skal være operativt.

Riksrevisjonen legger til grunn at forvaltningens arbeid med økt tilgjengelighet og universell utfor-

ming er langsiktig. Riksrevisjonen har merket seg at det blant annet har kommet nytt lovverk på området, og vurderer at dette på sikt vil kunne bidra til økt adgang til bygg, kollektivtransport og uteområder for personer med nedsatt funksjonsevne. For at disse virkemidlene og andre tiltak skal gi konkrete resultater, er det imidlertid avgjørende at bruken av virkemidlene følges tett opp, og at utviklingen i tilgjengeligheten blir målt.

Riksrevisjonen vil følge utviklingen i arbeidet med å bedre resultatene, og vil i forbindelse med de årlige risikovurderingene vurdere om det er behov for en ny undersøkelse på området.

Riksrevisjonen har avsluttet saken.

1.2.10 Riksrevisjonens undersøkelse av styring og forvaltning av barnehagetjenestene – Dokument nr. 3:13 (2008–2009)

Dokument nr. 3:13 (2008–2009) Riksrevisjonens undersøkelse av styring og forvaltning av barnehagetjenestene ble sendt til Stortinget 16. juni 2009. Kontroll- og konstitusjonskomiteen leverte sin innstilling 1. desember 2009, jf. Innst. 72 S (2009–2010). Saken ble behandlet i Stortinget 7. desember 2009.

1.2.10.1 RIKSREVISJONENS VURDERING

Kunnskapsdepartementet har i brev 9. mai 2012 til Riksrevisjonen redegjort for hvordan departementet har lagt til rette for å sikre kravet om rekruttering av pedagogisk kompetanse, sikring av regelmessige tilsyn av barnehagene og hvordan departementet har lagt til rette for at tilskuddsberegningen skal oppfattes som enklere å forstå.

Riksrevisjonen framhever at kvalifisert og tilstrekkelig personale er noen av de viktigste faktorene for å sikre kvalitet i barnehagene. Riksrevisjonen har merket seg at andelen ansatte med førskolelærerutdanning i de største pressområdene er redusert. Etter Riksrevisjonens oppfatning har Kunnskapsdepartementet iverksatt tiltak som er relevante for å sikre en høyere andel barnehageansatte med formell pedagogisk kompetanse.

Kunnskapsdepartementet bør fortsette arbeidet med å styrke kommunenes tilsyn med barnehagene.

Riksrevisjonen ser positivt på at Kunnskapsdepartementet har laget forskrifter og veiledningsmaterieell og holdt informasjons- og opplæringsmøter med fylkesmennene og kommunene for å sikre enhetlig og riktig praktisering av regelverket om tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Riksrevisjonen mener det er viktig at departementet fortsetter arbeidet med å sikre korrekt og lik praktisering av regelverket for tilskudd til barnehager.

Riksrevisjonen har avsluttet saken.

1.2.11 Riksrevisjonens undersøkelse av Sjøfartsdirektoratets saksbehandling ved dokumentkontroll av fartøy og sjøfolk – Dokument 3:8 (2009–2010)

Dokument 3:8 (2009–2010) Riksrevisjonens undersøkelse av Sjøfartsdirektoratets saksbehandling ved dokumentkontroll av fartøy og sjøfolk ble sendt til Stortinget 29. april 2010. Kontroll- og konstitusjonskomiteen ga sin innstilling 8. juni 2010, jf. Innst. 339 S (2009–2010). Stortinget behandlet saken 15. juni 2010.

1.2.11.1 RIKSREVISJONENS VURDERINGER

Nærings- og handelsdepartementet har i brev til Riksrevisjonen av 19. mars 2012 gjort rede for hvilke tiltak og prosesser departementet har satt i verk for å følge opp komiteens merknader. Departementet har også gjort rede for hvilke tiltak Sjøfartsdirektoratet har iverksatt, og gitt en vurdering av om iverksatte tiltak har hatt effekt. Nærings- og handelsdepartementet svarte. Riksrevisjonen hadde enkelte oppfølgingsspørsmål som departementet svarte på i brev 8. august og 22. august 2012.

Riksrevisjonen merker seg at Nærings- og handelsdepartementet har fulgt opp avvik som ble identifisert i Riksrevisjonens undersøkelse i styringsdialogen, og at Sjøfartsdirektoratet har gjennomført en rekke tiltak for å rette opp avvikene. Riksrevisjonen merker seg også at departementet mener at de gjennomførte tiltakene er egnet til å korrigere påviste avvik, og at det har vært en klar forbedring på de aktuelle områdene i etterkant av Riksrevisjonens undersøkelse. Riksrevisjonen legger til grunn at Nærings- og handelsdepartementet fortsetter å følge opp at Sjøfartsdirektoratet har nødvendige rutiner og systemer for å sikre god saksbehandling.

Riksrevisjonen ser det som positivt at det er igangsatt et arbeid med å gjennomgå det omfattende regelverket som Sjøfartsdirektoratet forvalter, og vil understreke viktigheten av at dette arbeidet sluttføres.

Riksrevisjonen merker seg at Sjøfartsdirektoratet har gjennomført tiltak for å sikre relevant styringsinformasjon, og at det er utarbeidet styringsparametere for en rekke områder. Riksrevisjonen legger til grunn at styringsinformasjonen nyttiggjøres slik at direktoratets aktiviteter, ressursbruk og resultater kan følges opp på en god måte.

Riksrevisjonen merker seg at Sjøfartsdirektoratets vedtak fra desember 2009 om å redusere passasjerantallet på fem passasjerferger slik at krav til redningskapasitet tilfredsstilles, ikke har blitt effektivt. Det er derimot lagt opp til en prosess for å utvide redningskapasiteten på disse passasjerfergene. Dette innebærer at kravene til redningskapasitet på de fem fergene vil være i tråd med regelverket innen mars

2014. Riksrevisjonen registrerer videre at det i august 2012 er satt i gang en tilsvarende prosess for å finne en løsning for ytterligere 27 passasjerferger der samme problemstilling knyttet til redningskapasitet trolig er aktuell.

Prosessene som det er lagt opp til, innebærer at det vil ta flere år før alle passasjerferger har en redningskapasitet i tråd med regelverket. Riksrevisjonen vil påpeke at det i mellomtiden er knyttet sikkerhetsmessig risiko til passasjerferger som seiler uten å tilfredsstille kravene til redningskapasitet. Konsekvensene av utilstrekkelig redningskapasitet ved nødsituasjoner kan være svært alvorlige. Riksrevisjonen mener det er av stor viktighet at Sjøfartsdirektoratet påser at gjeldende krav til redningskapasitet på passasjerferger overholdes. Riksrevisjonen mener at dette har tatt for lang tid, og legger til grunn at Nærings- og handelsdepartementet gir saken nødvendig prioritet.

Riksrevisjonen har avsluttet saken.

1.3 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, Martin Kolberg og Marit Nybakk, fra Fremskrittspartiet, lederen Anders Anundsen, Ulf Erik Knudsen og Øyvind Vaksdal, fra Høyre, Per-Kristian Foss, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, og fra Venstre, Trine Skei Grande, har merket seg at Riksrevisjonen omtaler oppfølging av 14 forvaltningsrevisjoner hvorav 12 saker er avsluttet. Riksrevisjonen har da lagt til grunn at det er gjort nødvendige endringer etter tre år, slik at sakene ikke følges opp igjen neste år. Komiteen slutter seg til dette.

1.4 Riksrevisjonens undersøkelse av Forsvarsdepartementets forvaltningspraksis og sporbarheten i de faglige tilrådinger som gis – Dokument nr. 3:9 (2006–2007)

1.4.1 Innledning

Formålet med Riksrevisjonens undersøkelse var å undersøke Forsvarsdepartementets forvaltningspraksis og vurdere sporbarheten i de faglige tilrådinger som gis, både i prosessen fram mot beslutninger og i iverksettingen og oppfølgingen av beslutninger. Dette ble belyst ved å undersøke sporbarheten i den løpende styringsdialogen mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret og sporbarheten i noen utvalgte beslutningsprosesser.

Bakgrunnen for undersøkelsen var vedtak i Stortinget, jf. Innst. S. nr. 145 (2004–2005). I innstillingen

gen, s. 33, viste flertallet i kontroll- og konstitusjonskomiteen til at dersom Stortinget og dets kontrollerende organ Riksrevisjonen skal ha mulighet til å følge beslutningsprosessene i Forsvaret, forutsetter det at prosessene kan etterspores. Riksrevisjonen la i undersøkelsen til grunn at faglige tilrådinger i dialogen mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret skal være sporbare i vesentlige saker. Dette er særlig viktig dersom det foreligger ulike syn mellom departement og etat. Riksrevisjonen la videre til grunn at vesentlige saker bør dokumenteres ut over sluttproduktet, slik at det tydelig nedfelles hvordan faglige råd er tolket og håndtert.

Dokument nr. 3:9 (2006–2007) Riksrevisjonens undersøkelse av Forsvarsdepartementets forvaltningspraksis og sporbarheten i de faglige tilrådninger som gis, ble sendt til Stortinget 1. juni 2007. Kontroll- og konstitusjonskomiteen leverte sin innstilling 5. februar 2008, jf. Innst. S. nr. 126 (2007–2008), og Stortinget behandlet saken 8. april 2008. Riksrevisjonen påbegynte en oppfølging av saken i 2011, etter tre år på vanlig måte. Fordi Dokument nr. 3:9 (2006–2007) ble utarbeidet som følge av et særskilt vedtak i Stortinget, er det gjennomført en utvidet treårskontroll av undersøkelsen. Kontrollen rapporteres i dette dokumentet, og i vedlegg til dette dokumentet.

Komiteen konstaterte at prinsippet om at avklaringer og faglige tilrådinger i dialogen mellom departementet og Forsvaret skal være sporbare, ikke i tilstrekkelig grad var fulgt i alle saker, jf. Innst. S. nr. 126 (2007–2008). Komiteen viste videre til organiseringen med innlemming av Forsvarssjefen og de strategiske funksjonene i Forsvarets overkommando i Forsvarsdepartementet, og at dette hadde ført til økt grad av uformelle, integrerte arbeidsprosesser. Komiteen understreket at denne organiseringen krever stor aktsomhet for å unngå at beslutninger blir vanskelige å etterprøve for kontrollorganene.

Komiteen merket seg at økonomirapporteringen hadde blitt forbedret etter 2004, både når det gjaldt sporbarhet og kvalitet, men påpekte at økonomirapporteringen fortsatt ikke var standardisert. Komiteen forutsatte at dette var blant forholdene det ville bli tatt tak i. Komiteen viste til forbedringer i økonomistyringen, men merket seg også at det i 2006 var vesentlige avvik fra budsjettet ved et mindreforbruk på 2,4 mrd. kroner. En vesentlig del av dette var investeringsmidler. Komiteen understreket regjeringens plikt til å gjennomføre Stortingets vedtak. Komiteen ga videre uttrykk for at den fant forklaringen om at mindreforbruket var et resultat av feilprioriteringer og/eller ressursmangel på merkantil og teknisk side i Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) lite tilfredsstillende.

Komiteen viste til Stortingets vedtak om å grunnlovfeste regjeringens opplysningsplikt overfor Stor-

tinget. Komiteen påpekte at opplysningsplikten gjelder opplysninger ved oversendelse til Stortinget, så vel som opplysninger som kommer regjeringen i hende etter at en sak er oversendt Stortinget. Komiteen understreket viktigheten av at Stortinget til enhver tid blir kjent med alvorlige faglige innvendinger, usikkerhetsfaktorer og eventuelle alvorlige sideeffekter av de vedtakene man innbys til å treffe.

1.4.2 Forsvarsdepartementets oppfølging

Riksrevisjonen ba i brev av 19. september 2011 Forsvarsdepartementet om svar på spørsmål angående endringer og tiltak som var iverksatt etter at Dokument nr. 3:9 (2006–2007) ble behandlet. I tillegg ble det bedt om svar på spørsmål om den løpende styringsdialogen, dvs. prosessen fram mot budsjett og iverksettelsesbrev, og økonomirapporteringen. Departementet svarte i brev 21. oktober 2011. Departementet har videre kommentert revisjonskriteriene for oppfølgingsundersøkelsen, og dessuten svart på Riksrevisjonens forespørsler om dokumenter, jf. brev 1. desember og 21. desember 2011, og 27. mars 2012.

Forsvarsdepartementet viser i svarbrevet 21. oktober 2011 blant annet til at departementet legger vekt på sporbarhet i vesentlige saker, herunder at den formelle styringsdialogen er dokumenterbar. Dette er ikke minst viktig ved uenighet mellom departementet og Forsvaret. Departementet understreker at integrert strategisk ledelse (ISL) også innebærer en løpende, uformell dialog, hvor oppgaver løses i én prosess fra initiering til beslutning, slik Stortinget har lagt til grunn.

Departementet framholder at eventuell uenighet i den uformelle prosessen dokumenteres gjennom formelle brev eller ved at saken løftes til et formelt nivå, normalt gjennom etatsstyringsmøtene.

Forsvarsdepartementet viser videre til at det løpende ansvaret for operative forhold fra 1. januar 2009 ble flyttet fra departementet til Forsvarsstaben, og at dette som sådan representerer en endring.

1.4.2.1 RAMMENE FOR OPPFØLGINGS-UNDERSØKELSEN

Problemstillingene som har blitt belyst i den utvidede oppfølgingsundersøkelsen, er:

1. I hvilken grad ivaretas kravet om sporbarhet i den løpende styringsdialogen?
2. I hvilken grad ivaretas kravet om sporbarhet i beslutningsprosesser i vesentlige saker?

Den første problemstillingen omfatter sporbarhet i prosessen fram mot det årlige iverksettelsesbrevet, og økonomirapporteringen. For å belyse den andre problemstillingen er det tatt utgangspunkt i én kon-

kret beslutningsprosess, som er benyttet som case. Valgt case er nedleggelsen av Heimevernets 016-avdelinger. Heimevernets (HVs) 016-avdelinger ble nedlagt med virkning fra 1. januar 2011. Sporbarheten i beslutningsprosessen i forbindelse med nedleggelsen er belyst som en del av oppfølgingsundersøkelsen. Det er i undersøkelsen lagt til grunn at kravene til sporbarhet som ble nevnt i innledningen, omfatter Forsvarsdepartementet, Forsvarsstaben og dessuten lavere nivåer i den grad de er involvert i en beslutningsprosess – slik at de fagmilitære tilrådinger som gis, framkommer i forsvarssektorens interne saksframstilling.

En beskrivelse av prosessen fram mot nedleggelse og sporbarheten i denne, følger som vedlegg til Dokumentet 3:1 (2012–2013).

1.4.3 Riksrevisjonens vurdering

Riksrevisjonens oppfølgingsundersøkelse viser klare forbedringer i sporbarheten i den løpende styringsdialogen mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret. Riksrevisjonen påpeker imidlertid at gjennomgangen av en utvalgt beslutningsprosess tyder på at det er behov for at Forsvarets rutiner for å sikre god sporbarhet i slike prosesser forbedres.

1.4.3.1 SPORBARHET I DEN LØPENDE STYRINGS-DIALOGEN

Undersøkelsen viser at dialogen mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret i forbindelse med utarbeidelse av budsjett og iverksettelsesbrev er formalisert og dokumentert gjennom faste milepæler. Det er dermed etablert et godt grunnlag for å sikre sporbarhet. De formelle milepælene er supplert med uformell dialog mellom departement og etat. Siden forrige undersøkelse er omfanget av den uformelle samhandlingen noe utvidet. Forsvarsstaben gir nå sine kommentarer til foreløpig iverksettelsesbrev gjennom uformelle, integrerte prosesser. Både intervjuer og dokumenter om øvelsen Cold Response 2010 viser at det er etablert en praksis der eventuell uenighet mellom departement og etat formaliseres gjennom brev og referat fra etatsstyringsmøte. For at en organisering med utstrakt bruk av uformelle, integrerte arbeidsprosesser skal gi tilstrekkelig grad av sporbarhet, legger Riksrevisjonen til grunn at departementet viderefører denne praksisen. Dette vil være en forutsetning for å sikre sporbarhet utover sluttproduktet, slik at det tydelig nedfelles hvordan faglige råd er tolket og håndtert.

Undersøkelsen viser at det er etablert rutiner som sikrer at Forsvarsdepartementet månedlig mottar økonomirapporter fra Forsvarsstaben. Tilsvarende rutiner er etablert for rapporteringen som Forsvarsstaben mottar fra underliggende kapittelansvarlige sjef. Undersøkelsen viser også at rapportene følger

en gitt struktur og inneholder relevant styringsinformasjon. Riksrevisjonen vil påpeke at dette er en klar forbedring siden forrige undersøkelse. Komiteens påpekning om at rapportene burde være standardisert, er etter Riksrevisjonens syn fulgt opp på en tilfredsstillende måte.

Riksrevisjonen registrerer samtidig at det både i 2010 og 2011 har vært et vesentlig mindreforbruk av investeringsmidler. Forsvarsdepartementet viste ved gjennomføringen av forrige undersøkelse til at feilprioriteringer og/eller ressursmangel på merkantil og teknisk side i FLO var en vesentlig årsak til mindreforbruket av investeringsmidler i 2006. Komiteen ga i innstillingen uttrykk for at denne forklaringen var lite tilfredsstillende, og understreket regjeringens plikt til å gjennomføre Stortingets vedtak. Likevel er mangel på kompetanse i FLO fremdeles blant årsakene til mindreforbruket av investeringsmidler. Riksrevisjonen forutsetter at departementet iverksetter nødvendige tiltak for å sikre at budsjettet blir gjennomført slik Stortinget forutsetter.

1.4.3.2 SPORBARHET I BESLUTNINGSPROSESSER

Gjennomgangen av beslutningsprosessen fram mot nedleggelsen av HVs 016-avdelinger viser at prosessen delvis er dokumentert. Forsvarssjefens oppdrag, Heimevernets utredning og GIHV's endelige anbefaling er blant de milepælene i beslutningsprosessen som er tilfredsstillende dokumentert. Riksrevisjonen påpeker imidlertid at det er flere forhold som kunne ha sikret bedre forvaltningspraksis og sporbarhet i prosessen fra Forsvarssjefens oppdrag ble gitt og fram til beslutning ble fattet.

Dette gjelder blant annet behandlingen av rapporten fra arbeidsgruppen som utredet HVs 016-avdelinger. Rapporten ble ikke formelt sendt til distriktssjefer som hadde 016-avdelinger. GIHV mottok likevel innspill fra distriktssjefene, som frarådet nedleggelse. Innspillene er ikke dokumentert eller journalført i arkivsystemet Doculive. At distriktssjefene var kritiske til nedleggelse, er i ettertid ikke skriftlig sporbart, men kan kun bekreftes gjennom intervjuene. Riksrevisjonen påpeker at journalføring av dokumentene ville sikret sporbarhet i uenigheten mellom sentrale aktører i saken.

Landsrådet for Heimevernet skal i henhold til forskrift til lov om Heimevernet bistå med uttalelser, forslag og råd i alle viktige spørsmål som angår Heimevernet. Med unntak av stikkord på presentasjonsfoiler foreligger det ikke dokumentasjon av dialog mellom GIHV og Landsrådet i denne saken før det ble fattet en beslutning om at HVs 016-avdelinger skulle tas ut av operative planer. Undersøkelsen viser at dette skyldes at Landsrådet i liten grad ble involvert i beslutningsprosessen før høsten 2010. GIHV

burde derfor ha innhentet og dokumentert råd fra Landsrådet i denne saken.

Undersøkelsen viser at utredningsarbeidet om HVs 016-avdelinger ble satt i gang med grunnlag i direktiver som ikke var oppdatert, men likevel gjeldende. Det foreligger heller ikke – fra tiden før utredningsarbeidet ble startet opp – noe eget dokument der omfanget av behovet for militær livvakt er beskrevet. Etter Forsvarssjefens syn var det ikke nødvendig å dokumentere behovet for militær livvakt. Grunnen var at omstillingen til et innsatsforsvar hadde gjort det åpenbart at behovet som forelå i gammel forsvarsstruktur, ikke lenger foreligger. Det framkommer imidlertid at det i utredningen fra arbeidsgruppen som skulle vurdere nedleggelsen, ble etterlyst en entydig avklaring av det operative behovet for militær livvakt. Da FOH ble bedt om å vurdere operativt behov for HVs 016-avdelinger, ga FOH uttrykk for at det var behov for at disse avdelingene skulle utføre militær livvakt. Etter muntlig henvendelse fra Forsvarssjefen ble dette imidlertid endret. Riksrevisjonen påpeker at en tydeliggjøring av og dokumentasjon på det gjeldende operative behovet fra Forsvarssjefens side på et tidligere tidspunkt ville ha skapt et klarere grunnlag for å utrede saken. Dette kunne bidratt til å sikre en mer felles forståelse av hva som var å anse som operativt behov.

Forsvarsdepartementet ble formelt orientert av Forsvarssjefen om at HVs 016-avdelinger ble vurdert nedlagt gjennom Forsvarssjefens reviderte budsjettinnspill for 2011. Riksrevisjonen anser sporbarheten i dialogen mellom departement og etat som tilfredsstillende. Riksrevisjonen påpeker imidlertid at krav om sporbarhet i vesentlige saker også må omfatte Forsvarsstaben og lavere nivåer i den grad de er involvert i en beslutningsprosess – slik at de fagmilitære tilrådinger som gis, framkommer i forsvarssektorens interne saksframstilling. Riksrevisjonen anbefaler at Forsvarsdepartementet i sin etatsstyring tar opp med Forsvaret hvordan sporbarheten i beslutningsprosesser innenfor etaten kan forbedres.

Samlet sett viser oppfølgingsundersøkelsen at det er klare forbedringer sammenlignet med forrige undersøkelse. Riksrevisjonen vil særlig vise til forbedringene i den løpende styringsdialogen mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret. Til tross for flere avvik er det også positive funn i saken om Heimevernets 016-avdelinger. Riksrevisjonen legger til grunn at Forsvaret bygger videre på det som er identifisert som god praksis, og samtidig lærer av de påviste avvikene. Riksrevisjonen ser derfor ikke behov for ytterligere oppfølging.

Riksrevisjonen har avsluttet saken.

1.4.4 Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at også saken om Forsvarsdepartementets forvaltningspraksis og sporbarheten i de faglige tilrådinger som gis, jf. Dokument nr. 3:9 (2006–2007), er avsluttet. Komiteen vektlegger at oppfølgingsundersøkelsen viser klare forbedringer og at Forsvaret bygger videre på god praksis og slutter seg til Riksrevisjonens vurdering av at det ikke er behov for ytterligere oppfølging.

1.5 Riksrevisjonens undersøkelse av arbeids- og velferdsetatens forvaltning av bilstønsordningen – Dokument nr. 3:6 (2006–2007)

1.5.1 Innledning

Formålet med Riksrevisjonens undersøkelse var å belyse om Arbeids- og velferdsetaten forvaltet bilstønsordningen på en effektiv, målrettet og kvalitetsmessig tilfredsstillende måte. Formålet var videre å se på årsaker til eventuelle mangler i denne forvaltningen, og vurdere om departement og direktorat hadde fulgt den tilstrekkelig opp.

Dokument nr. 3:6 (2006–2007) Riksrevisjonens undersøkelse av Arbeids- og velferdsetatens forvaltning av bilstønsordningen ble sendt Stortinget 20. mars 2007. Oppfølgingen av Dokument nr. 3:6 (2006–2007) har tidligere blitt rapportert til Stortinget i Dokument 3:1 (2010–2011) og Dokument 3:1 (2011–2012) Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjoner, som er behandlet av Stortinget. Kontroll- og konstitusjonskomiteen ga sin innstilling til Dokument 3:1 (2011–2012) 20. desember 2011, jf. Innst. 147 S (2011–2012). Stortinget behandlet saken 7. februar 2012.

Det går fram av Innst. 147 S (2011–2012) at komiteen har merket seg at Riksrevisjonen gjennom sin oppfølging av forvaltningen av bilstønsordningen har gjennomgått de områdene kontroll- og konstitusjonskomiteen la vekt på i Innst. 187 S (2010–2011). Der pekte komiteen på at en omorganisering ville være fornuftig hvis den førte til kortere saksbehandlingstid, bedre kvalitet og økt likebehandling. Det går videre fram av Innst. 147 S (2011–2012) at komiteen har merket seg at det har tatt lengre tid enn forventet å opprette og bemanne de fem regionale bil-sentrene. Komiteen sa seg enig med Riksrevisjonen i at det er viktig for brukerne at saksbehandlingen er forsvarlig, og at den sikrer likebehandling.

Komiteen mente videre det var uheldig at saksbehandlingstiden hadde økt. Komiteen sa seg enig med Riksrevisjonen i at innsatsen må styrkes slik at brukerne får behandlet saken sin innen rimelig tid. Komiteen merket seg at en undersøkelse av vedtaks-kvaliteten skulle foreligge høsten 2011 og var tilfreds med at Riksrevisjonen ville følge saken videre.

1.5.2 Arbeidsdepartementets oppfølging

Riksrevisjonen ba i brev av 6. april 2012 Arbeidsdepartementet gjøre rede for utviklingen i saksbehandlingstider og vedtakskvalitet når det gjelder bilstønad. Videre ba Riksrevisjonen departementet om å gjøre rede for status når det gjelder omorganiseringen av bilstønadsområdet. Departementet svarte i brev 15. mai 2012.

Departementet opplyser at det har rettet betydelig oppmerksomhet mot Arbeids- og velferdsetatens oppfølging av bilområdet de siste årene, spesielt i 2011 og 2012. Temaet har blant annet vært tatt opp i etatsstyringsmøter i 2011. I tildelingsbrevet for 2012 har departementet stilt særlige krav til Arbeids- og velferdsetaten når det gjelder saksbehandlingstider. Det framgår blant annet at saksbehandlingstidene skal være i henhold til etatens normtid innen utgangen av 2. tertial 2012.

Departementet startet våren 2012 opp en evaluering av omleggingen av bilstønadsordningen som ble gjennomført i 2003. Denne evalueringen skal være slutført høsten 2012. Departementet opplyser at evalueringen vil være et viktig grunnlag for styring og oppfølging av bilstønadsområdet.

Departementet opplyser videre at Stortinget senest i Prop. 1 S (2011–2012) ble orientert om at omleggingsprosessen til regionale bilsentra har ført til redusert saksbehandlingskapasitet. Til tross for dette mener departementet at det generelle bildet er at det er bedring med hensyn til saksbehandlingstider, vedtakskvalitet og omorganiseringsprosess. Departementet begrunner dette med at saksbehandlingstidene kan synes å gå noe ned for gruppe 1-biler, at det samlet sett behandles flere saker, og at restansene reduseres. Videre viser Arbeids- og velferdsetatens egne kvalitetsundersøkelser at kvaliteten på vedtakene har hatt en positiv utvikling, og at skjønnsutøvelsen er mer lik. Departementet opplyser videre at omorganiseringsprosessen skal slutføres i løpet av 2012.

1.5.2.1 UTVIKLINGEN I SAKSBEHANDLINGSTIDER

Saksbehandlingstidene gir en oversikt over total saksbehandlingstid for stønadsområdet fordelt på henholdsvis gruppe 1 (tilskudd til kjøp av ordinær personbil) og gruppe 2 (spesialtilpasset kassebil). Saksbehandlingstidene omfatter i tillegg også søknader om spesialutstyr, reparasjoner mv. Tabell 1 viser utviklingen i gjennomsnittlig saksbehandlingstid de siste tre årene.

De tre siste årene har saksbehandlingstiden for gruppe 1 økt fra 2,3 til 5 måneder. For gruppe 2 har saksbehandlingstiden økt fra 5,5 til 8 måneder i den samme perioden.

Saksbehandlingstidene for 1. kvartal 2012 er 3 måneder for gruppe 1 og 8,7 måneder for gruppe 2.

Det går fram av departementets brev at resultatet på tre måneder for gruppe 1-saker delvis antas å skyldes en stor mengde reparasjonssaker for denne perioden, og den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden kan følgelig framstå som kunstig lav. Departementet opplyser at det vil følge utviklingen i saksbehandlingstider framover.

Det er satt et normkrav på tre måneders saksbehandlingstid for sakene i gruppe 1 og syv måneder for sakene i gruppe 2.

Etatens ytre grense for saksbehandling er henholdsvis seks måneder for gruppe 1 og elleve måneder for gruppe 2. Det ble satt som et mål at det per 31. desember 2011 ikke skulle være saker over ytre grense uten at det var faglig grunnlag for dette. Arbeids- og velferdsdirektoratet opplyser at dette målet i hovedsak ble nådd, men at det har medført at saksbehandlingstidene for 2011 samlet sett er over normkravene. Arbeids- og velferdsetatens statistikk-system beregner saksbehandlingstiden ut fra hvor gamle de sakene som faktisk behandles, er, og en prioritering av de eldste sakene vil derfor øke saksbehandlingstiden i statistikken. Restansene er redusert fra drøyt 2 000 saker i januar 2011 til knapt 1 250 i mars 2012.

1.5.2.2 UTVIKLING VEDTAKSKVALITET

Arbeids- og velferdsdirektoratet undersøkte høsten 2011 kvaliteten på vedtakene på bilstønadsområdet. Totalt ble 215 saker gått gjennom, og det ble ifølge departementet trukket tilstrekkelig mange saker fra hvert bilsenter til å vurdere den generelle vedtakskvaliteten for hvert senter. Det går fram av undersøkelsen at sakene i all hovedsak er tilstrekkelig opplyst til å ta stilling til både de medisinske og transportmessige vilkårene, stønadsutmålingen og om det er en sak i gruppe 1 eller 2. Ifølge undersøkelsen er grensen mellom gruppe 1 og gruppe 2 i all hovedsak trukket riktig, og stønadsutmålingene er korrekte. Totalt sett vurderes resultatet som riktig i nær ni av ti saker.

Det går videre fram av kvalitetsundersøkelsen at det er noen forskjeller når det gjelder kvalitet i begrunnelsene av vedtakene. I noen av vedtakene er det gitt en mindre utfyllende begrunnelse, og departementet opplyser at dette kan skyldes ulike rutiner mellom sentrene om hvilke interne saksbehandlingsblanketter som er benyttet. Arbeids- og velferdsdirektoratet vil følge opp dette, slik at det sikres at det gis tilstrekkelig begrunnelse for vedtaket i alle vedtaksbrevene. Enkelte av sakene som er gjennomgått, kan videre indikere at bilsentrene stiller noe lavere krav til brukernes transportbehov ved innvilgelse av bil enn hva regelverket legger til grunn. Departementet opplyser at dette er noe som direktoratet også vil se på.

Ifølge Arbeidsdepartementet vurderer Arbeids- og velferdsdirektoratet resultatet av kvalitetsundersøkelsen som tilfredsstillende. Totalt sett vurderer direktoratet undersøkelsen som en bekreftelse på at reduksjonen i antall vedtaksenheter har gitt en mer enhetlig behandling av området, og det gjelder også resultatene knyttet til stønadsutmålingen. Departementet opplyser at det ikke har noen merknader til dette.

Nav Klageinstans utarbeider årlig en kvalitetsrapport på bakgrunn av de klagesakene enheten har til behandling. Nav Klageinstans' kvalitetsrapport for 2011 viser ifølge direktoratet samme resultat på bilstønadsområdet som Arbeids- og velferdsdirektoratets kvalitetsundersøkelse. Direktoratet vil følge opp resultatene med en ny kvalitetsundersøkelse høsten 2012.

Det går fram av departementets svarbrev at omorganiseringsprosessen delvis er gjennomført. I henhold til prosjektplanen skal det overleveres fem fullverdige og operative bilsentre til ordinær drift den 31. desember 2012. Bilsentrene skal være fullt bemannet i løpet av høsten 2012.

1.5.3 Riksrevisjonens vurdering

Dette er det tredje året Riksrevisjonen følger opp saken. Riksrevisjonen har merket seg departementets opplysning om at det samlet sett i 2011 er behandlet flere saker, og at restansene reduseres. Riksrevisjonen ser positivt på at etaten prioriterer å behandle eldre søknader, men er bekymret for den betydelige økningen i saksbehandlingstiden både for gruppe 1 og gruppe 2. Etter Riksrevisjonens vurdering er det ikke i samsvar med forventningene om reduserte saksbehandlingstider at behandlingstiden for gruppe 1 er mer enn doblet fra 2009 til 2011, og at det i 2011 tok gjennomsnittlig åtte måneder å behandle en sak i gruppe 2. Riksrevisjonen mener det er avgjørende at departementet påser at direktoratet vektlegger arbeidet med å redusere saksbehandlingstidene, slik at brukerne får behandlet sakene innen rimelig tid.

Riksrevisjonen har merket seg at det ble gjennomført en kvalitetsundersøkelse i 2011, og at både departementet og direktoratet vurderer resultatene som tilfredsstillende. Riksrevisjonen vurderer det som viktig at kvaliteten i vedtakene som har blitt fattet, blir sett i sammenheng med andre kvalitetsmål som brukertilfredshet, oppfølging etter at bilen er levert og saksbehandlingstid. Riksrevisjonen har merket seg at resultatene fra undersøkelsen vil bli fulgt opp med en ny kvalitetsundersøkelse høsten 2012.

Omorganiseringen av bilstønadsområdet skal ifølge departementet slutføres i løpet av 2012. Denne prosessen har tatt lengre tid enn bebudet av departementet i forbindelse med Riksrevisjonens tid-

ligere oppfølging av Dokument nr. 3:6 (2006–2007). Etter Riksrevisjonens vurdering er det derfor særlig viktig at de tiltakene som nå gjennomføres, gir tilstrekkelig trygghet for at brukerne får sine søknader behandlet innen rimelig tid, samtidig som kvaliteten i saksbehandlingen blir ivaretatt.

Riksrevisjonen vil følge saken videre.

1.5.4 Komiteens merknader

Komiteen viser til at kriteriene i regelverket for tildeling av gruppe 2-bil er utvidet både fra 1. januar 2012 og 1. januar 2013. Samlet anslås det da å bli volumvekst på om lag 3 prosent i 2012 og ytterligere 2 prosent i 2013. Komiteen har merket seg at omlegging til regionale bilsentra har medført noe redusert saksbehandlingskapasitet over tid. Kapasiteten har imidlertid økt fra høsten 2011, slik at antall saker til behandling er redusert. Komiteen mener at det fortsatt er behov for å sikre at omleggingen og tiltakene som gjennomføres gir tilstrekkelig trygghet for at brukerne får sine søknader behandlet med god kvalitet og innen rimelig tid. Komiteen er tilfreds med at Riksrevisjonen vil følge saken videre.

1.6 Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetsutøvelse for reduksjon av NO_x-utslipp – Dokument nr. 3:9 (2007–2008)

1.6.1 Innledning

Formålet med Riksrevisjonens undersøkelse var å undersøke myndighetenes arbeid med å redusere NO_x-utslipp for å kunne oppfylle forpliktelsen i Gøteborgprotokollen.

Dokument nr. 3:9 (2007–2008) Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetsutøvelse for reduksjon av NO_x-utslipp ble levert til Stortinget 22. april 2008. Kontroll- og konstitusjonskomiteen ga sin innstilling 10. juni 2008, jf. Innst. S. nr. 293 (2007–2008). Stortinget behandlet saken 16. juni 2008. Riksrevisjonen fulgte opp saken i Dokument 3:1 (2011–2012), jf. Innst. 147 S (2011–2012).

Kontroll- og konstitusjonskomiteen merket seg at Riksrevisjonen konstaterer at Norges forpliktelser etter Gøteborgprotokollen om å redusere utslippene av nitrogenoksider (NO_x) til 156 000 tonn årlige utslipp innen 2010, ikke er innfridd. Tiltakene som har vært satt i verk, har ikke redusert utslippene tilstrekkelig. Komiteen merket seg videre at totalutslippet av NO_x i 2010 var betydelig høyere enn anslaget. Kontroll- og konstitusjonskomiteen var tilfreds med at Riksrevisjonen forventer at departementet iverksetter nye tiltak slik at Norge kan innfri NO_x-forpliktelsen i Gøteborgprotokollen. Komiteen var videre tilfreds med at Riksrevisjonen vil følge saken videre.

1.6.2 Miljøverndepartementets oppfølging

Riksrevisjonen ba i brev av 11. april 2012 Miljøverndepartementet gjøre rede for hva som har blitt gjort for at Norge skal innfri forpliktelsen om 156 000 tonn årlige utslipp av NO_x. Departementet ble videre bedt om å oppgi status for totalutslipp av NO_x og å gi sin vurdering av når Norge kan ventes å oppfylle NO_x-forpliktelsen i Gøteborgprotokollen. Departementet gjorde rede for dette i brev 21. mai 2012.

Departementet viser i brevet sitt til at Statistisk sentralbyrå 9. februar 2012 publiserte det ordinære utslippsregnskapet for 2010. Dette viste at NO_x-utslippene for det året var 186 000 tonn. Av disse er 184 000 tonn omfattet av utslippsforpliktelsen i Gøteborgprotokollen. Tiltakene som er gjennomført under NO_x-avtalen mellom Miljøverndepartementet og næringsorganisasjonene, har bidratt til lavere utslipp enn hva som ellers ville ha vært tilfellet. Statistisk sentralbyrå anslår at utslippene i 2010 ville vært 6–7 pst. høyere uten effekten av disse tiltakene.

Miljøverndepartementet opplyser at utslippene i 2010 var 28 000 tonn høyere enn det Norge er forpliktet til i Gøteborgprotokollen. Departementet vil rapportere om overskridelsen av NO_x-forpliktelsen i 2010 til implementeringskomiteen under Konvensjonen om langtransportert grenseoverskridende luftforurensning.

Departementet opplyser videre at Statistisk sentralbyrå 8. mai 2012 publiserte et foreløpig utslippsregnskap for 2011. Dette viser at NO_x-utslippene som omfattes av utslippsforpliktelsen i Gøteborgprotokollen, var 181 000 tonn i 2011. Dette er 25 000 tonn høyere enn forpliktelsen i protokollen. Statistisk sentralbyrå har informert departementet om at effekten av tiltak som er gjennomført i 2011 etter NO_x-avtalen mellom Miljøverndepartementet og næringsorganisasjonene, er lite innarbeidet i de foreløpige utslipps-tallene. Det ordinære utslippsregnskapet for 2011 vil inneholde bedre data når det foreligger i februar 2013.

Miljøverndepartementet informerer om at næringsorganisasjonene under den første NO_x-avtalen plikter å redusere utslippene med 18 000 tonn. Tiltak for å nå dette målet måtte fullføres innen utgangen av 2011. I den nye NO_x-avtalen for perioden 2011–2017 er organisasjonene forpliktet til å gjennomføre tiltak som reduserer utslippene med ytterligere 3 000 tonn innen utgangen av første kvartal i 2012. Næringsorganisasjonene skulle innen 31. mai i år rapportere om disse tiltakene til Klima- og forurensningsdirektoratet og Miljøverndepartementet. Klima- og forurensningsdirektoratet skulle innen 1. juli i år ta stilling til om forpliktelsen er oppfylt.

Rapportering fra NO_x-fondet viser ifølge Klima- og forurensningsdirektoratet at utslippene av NO_x er redusert med 21 211 tonn i perioden 2008–2011. Siden den første avtalen med næringsorganisasjonene omfattet en reduksjon av NO_x-utslippene på 18 000 tonn, er denne avtalen oppfylt. Ifølge direktoratet innebærer dette også at 3 211 tonn NO_x kan overføres som reduksjoner i den nye avtalen, datert 14. desember 2010. Kravet om reduksjon i 2011 er 3 000 tonn NO_x. Første del av den nye avtalen synes ifølge direktoratet derfor å være oppfylt.

Forpliktelsene i Gøteborgprotokollen og NEC-direktivet er uttrykt som absolutte utslippsnivåer. Miljøverndepartementet forklarer at å overholde NO_x-forpliktelsen er mer krevende enn tidligere antatt på grunn av metodeendringer i beregningen av utslippene. Endringene innebærer oppjusteringer av utslippene fra vegtrafikk og metallproduksjon. Departementet skriver i brev 21. mai 2012 at det ikke er endret vesentlig i metodene i utslippsregnskapet i 2012.

Miljøverndepartementet har tidligere anslått at Norge vil kunne overholde NO_x-forpliktelsene fra 2012, jf. også Prop. 1 S (2010–2011). Departementet opplyser at disse utslippsframskrivningene ikke lenger kan legges til grunn, og at nye utslippsframskrivninger vil bli presentert i perspektivmeldingen som regjeringen planlegger å legge fram tidlig i 2013.

Miljøverndepartementet vil vurdere hvordan det kan arbeides videre med å redusere NO_x-utslippene, slik at de internasjonale forpliktelsene kan overholdes snarest mulig.

1.6.3 Riksrevisjonens vurdering

Riksrevisjonen konstaterer at Norge ikke har innfridd forpliktelsen i henhold til Gøteborgprotokollen om å redusere utslippene av NO_x til 156 000 tonn årlige utslipp innen 2010. Tiltakene som har vært iverksatt, har ikke i tilstrekkelig grad bidratt til å bringe utslippene ned.

Riksrevisjonen merker seg at utslippsframskrivningene som var grunnlag for Miljøverndepartementets anslag om at Norge vil kunne overholde NO_x-forpliktelsene fra 2012, ikke lenger legges til grunn.

Riksrevisjonen merker seg videre at nye utslippsframskrivninger vil bli presentert for Stortinget i perspektivmeldingen tidlig i 2013, og at Miljøverndepartementet vil vurdere hvordan NO_x-utslippene kan reduseres, slik at de internasjonale forpliktelsene kan overholdes snarest mulig.

Riksrevisjonen vil følge saken videre.

1.6.4 Komiteens merknader

Komiteen viser til sin Innst. 147 S (2011–2012). Selv om det er forventet noe bedre data for

2011, når de foreligger i februar 2013, vil ikke forpliktelsene etter Gøteborgprotokollen om å redusere utslippene til 156 000 tonn årlig nås. Komiteen har merket seg at utslippene er redusert med 21 211 tonn i perioden 2008–2011 og at dette er i tråd med avtaler inngått med næringsorganisasjonene. Nye utslippsframskrivninger er presentert i Perspektivmeldingen 2013, Meld. St. 12 (2012–2013), og det blir vurdert hvordan det kan arbeides videre med å redusere NO_x-utslippene slik at internasjonale forpliktelser kan overholdes snarest mulig. På denne bakgrunn er komiteen tilfreds med at Riksrevisjonen vil følge saken videre.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 12. februar 2013

Anders Anundsen

leder

Martin Kolberg

ordfører

2. Komiteens tilråding

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og råer Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 3:1 (2012–2013) – om Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjoner som er behandlet av Stortinget – vedlegges protokollen.

